

a la lluna
de València

L'illa del Tresor

Robert L. Stevenson

Primera part

EL VELL BUCANER

1. *Un llop de mar a la posada de l'Almirall Benbow*

El senyor Trelawney, el doctor Livesey i alguns altres cavallers m'han demanat que escriga, amb pèls i senyals, totes les coses que recorde sobre l'illa del tresor, des del principi a la fi, sense amagar res llevat de la localització exacta de l'illa, on encara hi ha una bona part del tresor.

De manera que em pose a escriure, en aquest any de gràcia de mil set-cents i alguns anys més, per recordar el temps en què el meu pare regentava la posada de l'Almirall Benbow, quan aquell fosc llop de mar arribà per primera vegada a la nostra casa.

El recorde com si fóra ahir; com arribà, coixejant, a la porta de la posada, amb un carret de mà on duia el seu cofre. Era un home robust, alt i fort, amb la pell castigada i bruna com una corfa de nou. Duia una casaca blava i bruta i entre els seus muscles penjava una trena greixosa de cabells negres; les ungles de les seues mans, aspres i plenes de cicatrius, eren trencades i brutes. I la cicatriu de sabre que li travessava la galta era d'una pallidesa bruta i malaltissa. Recorde que xiulava una vella melodia, mentre observava desganadament la cala, i de sobte es posà a cantar aquella antiga cançó que, després, li havia de sentir cantar tantes vegades:

*N'érem quinze en el cofre del mort,
iu, hu, hu... i la botella de rom.*

La cantava amb una veu ronca i tremolosa, que semblava haver nascut en alta mar i haver-se trencat a colps de botavares. Després trucà a la porta amb un suau colp del seu bastó i a penes va eixir mon pare li demanà, de males maneres, que li servira un got de rom. Quan li'l portà, se'l va beure a poc a poc,

com fan els bevedors, assaborint cada glop mentre contemplava la cala o inspeccionava la posada i el nostre vell cartell.

—És una cala magnífica —digué per fi—. La vostra posada no podia estar en un lloc més agradable. ¿Teniu molta clientela, mestre?

Mon pare li contestà que no, que, per desgràcia, no teníem molta clientela.

—Molt bé —digué—, aquesta posada és, justament, el port que em convé per a recalar.

Després demanà al mosso que li portava el carret de mà que l'ajudara a descarregar el cofre.

—Ajuda'm a descarregar el bagul —cridà—; em quedaré ací una temporada. Sóc un home senzill —continuà—; amb una miqueta de rom, uns ous i cansalada, en tinc prou. Des del cim de l'espadat veuré com se'n van les naus. ¿Quin és el meu nom? Em podeu dir capità. ¡Oh! Comprenc molt bé la vostra mirada de preocupació. Teniu —i deixà damunt la taula tres o quatre monedes d'or—; quan s'acaben, feu-m'ho saber.

I, amb aquell gest altiu, ens deixà desconcertats.

En realitat, a pesar de la roba miserable que portava i de la seua manera d'expressar-se, aquell home no tenia l'aspecte d'un mariner normal. Semblava un pilot o un capità, acostumat a donar ordres que s'havien d'acatar sense discussió. El mosso que havia portat el carret de mà ens va dir que havia arribat la vespra, amb la diligència, al Royal George, que havia preguntat per les fondes de la comarca i com que, supose jo, algú li parlà bé de la nostra posada i de la seua situació aïllada, va decidir que aquell era el lloc ideal per a establir-se. I ja no sabérem res més del nostre hoste.

Normalment era un home molt callat. Solia passar la major part del matí passejant per la cala i pels cims de l'espadat amb la seua ullera de llarga vista; cada vesprada seia a la mateixa taula, a la vora del foc, i hi passava hores bevent rom amb aigua. No solia parlar, ni tan sols quan algú se li dirigia directament o li feia alguna pregunta; es limitava a llançar una mirada

terrible sobre el seu interlocutor i bufava amb el mateix to i la mateixa força que un vell corn marí. Tant els nostres parroquians com nosaltres mateixos ens aconstumàrem ben prompte a deixar-lo tranquil.

Cada dia, en tornar del seu passeig habitual, ens preguntava si havíem vist algun mariner pels voltants. Al principi, créiem que enyorava la companyia dels seus col·legues o que s'interessava a fer noves amistats entre la gent de la seua professió; però al final descobríem que, en realitat, tractava d'evitar-los. Quan algun mariner arribava a la pensió, com solia passar si es dirigien a Bristol pel camí de la costa, el capità l'espia, amagat entre les cortines, abans d'entrar a la taverna. I mentre el viatger s'estava a la posada podíem estar ben segurs que el capità romandria tan silenciós com un ratolí. Per a mi, en realitat, aquella actitud no resultava gens estranya perquè, en el fons, jo també compartia els seus temors.

Un dia em cridà i, en gran secret, em va prometre que em donaria una moneda de plata el primer dia de cada mes amb la condició que tinguera sempre els ulls ben oberts i l'avisara si veia arribar «un mariner amb una sola cama». Sovint, en demanar-li jo els diners que m'havia promés, el primer dia de cada mes, la seua única resposta era una mirada glacial i un dels seus sospirs amenaçadors; però, abans que s'acabara la setmana, es veu que s'ho pensava millor, em donava la moneda i em repetia la seua advertència sobre el «mariner amb una sola cama».

Potser no caldria dir de quina manera afectà els meus somnis aquell misteriós personatge. Les nits de tempesta, quan el vent assotava els quatre cantons de la casa i les ones bramaven en la cala i arrapaven amb fúria les roques de l'espadat, podia veure'l de mil formes i amb mil expressions diabòliques en el seu rostre. De vegades se m'apareixia amb la cama tallada a l'alçada del genoll; de vegades, ran de maluc, i encara, sovint era una criatura monstruosa, amb una sola cama que naixia al centre del seu cos. Veure com aquell home em perseguia, saltant entre les roques de la cala, constituïa el meu pitjor malson.

Crec que amb aquella moneda de plata que em donava, el capità pagava a molt baix preu els meus malsons.

No obstant això, i encara que m'horroritzava la imatge del mariner amb una sola cama, jo no temia tant el capità com les altres persones que el coneixien. Algunes nits bevia més rom del que podia tolerar el seu cap i, aleshores, solia posar-se a cantar aquelles velles i sinistres cançons marineres, sense fer cas de ningú. Però algunes altres nits li agafava la dèria de convidar els presents i els obligava a escoltar velles històries que els feien tremolar de por o els feia cantar amb ell les més terribles tonades. Sovint, les parets de la posada tremolaven quan tots entonaven la tornada, «Tu, hu, hu... i la botella de rom», perquè els parroquians cantaven amb totes les seues forces, temorosos que sobre ells caiguera una amenaça de mort si el capità notava que no hi posaven tot l'interés. Perquè si el capità s'adonava que algú no compartia el seu entusiasme, es convertia en un dèspota insuportable. Colpejava la taula amb els seus punys per imposar el silenci a tots els presents o s'irritava, tant si li feien alguna pregunta com si no li'n feien, perquè aleshores pensava que no seguien el seu relat amb l'atenció necessària. I no hauria consentit que algú abandonara la posada abans que ell mateix, ja completament borratxo i mort de son, pujara a la seua habitació a deixar-se caure sobre el llit.

Més que no la seua presència, eren les seues històries les que provocaven el pànic dels parroquians. Es tractava de relats terribles sobre mariners penjats o passats per la quilla; sobre tempestes terrorífiques en alta mar o en les proximitats de l'illa de la Tortuga; de combats salvatges i accions d'una violència terrible en terres americanes. Si tot allò que contava era cert, el capità devia haver passat una gran part de la seua vida entre la pitjor gent que haja navegat mai pels mars del Nostre Senyor. I el llenguatge rude i agressiu que feia servir horroritzava la gent senzilla del nostre veïnat tant com els mateixos crims que descrivia.

Mon pare solia queixar-se'n i deia que aquell home aruïnaria el nostre negoci, perquè la gent al final es cansaria de

tantes amenaces i de tanta violència i decidiria quedar-se a casa, a descansar al llit sense el tremolor inquiet que, cada nit, els provocaven aquelles històries terribles. Però, en realitat, jo crec que la seua presència ens vingué bé. Al principi, la gent va sentir por, però després, a poc a poc, tots s'hi acostumaren i les històries del capità arribaren a agradar-los. Eren l'únic entreteniment que alterava l'apacible i monòtona existència de la gent del camp. Hi havia, inclús, un grup de joves que es declaraven admiradors del capità. Deien que era un autèntic llop de mar i que, encara que es tractara només d'un vell llenguallarg, era un d'aquells personatges que, al llarg de la història, havien fet possible el gran poder marítim d'Anglaterra.

Però, en certa forma, sí que va contribuir a la nostra ruïna, perquè es va entossudir a quedar-s'hi una setmana i una altra, un mes, i un altre mes i els diners que ens havia donat el primer dia ja feia temps que s'havien consumit. Però mon pare no gosava demanar-li'n més. Si, alguna vegada, mon pare li insinuava aquell tema, el capità sospirava tan fort que del seu nas semblava eixir un bram terrible que feia que mon pare, alarmat, abandonara de seguida l'habitació. Sovint, després d'alguna d'aquelles escenes, vaig veure el meu pare refregant-se les mans amb desesperació iestic ben segur que l'angoixa i la por que li produïa aquella situació precipitaren la seua mort prematura.

Mentre va viure amb nosaltres, el capità mai no es va canviar de roba, llevat de les calces, perquè recorde que un dia li'n va comprar algunes a un venedor ambulat. Una de les puntes del seu barret se li doblègà i la va deixar penjant, encara que li provocava grans molèsties, sobretot quan feia vent. Encara recorde molt bé l'aspecte de la seua vella casaca, que solia apedregar ell mateix, amagat dins la seua habitació. Aquella vella casaca, molt abans que s'acabara tot, era ja un esquinçall de pedaços mal cosits. Mai no escrivia ni rebia cartes; amb els únics que parlava era amb els nostres veïns i només quan estava borratxo. Ningú no havia vist mai el seu cofre obert.

Només li plantaren cara una vegada, i va ser ja quan s'aproximava la seua fi i el meu pobre pare veia com s'agreuja la malaltia que se l'havia d'emportar. El doctor Livesey havia vingut aquella vesprada a visitar el seu pacient; després sopà una miqueta, perquè ma mare va insistir a convidar-lo, i va seure a l'entrada de la taverna a fumar-se una pipa mentre esperava que li portaren el cavall del poble pròxim, perquè en la posada no teníem estable. Jo l'acompanyava en aquella ocasió i encara recorde molt bé com contrastava la figura del doctor, un home elegant i net, amb la perruca blanca com la neu, els ulls negres i vivíssims i una educació exquisida, amb les figures dels nostres parroquians, homes de camp, i, sobretot, amb l'aspecte d'aquell pirata brut, lleganyós i maleducat que seia davant del seu got de rom, amb els braços damunt la taula. De sobte, el capità començà a cantar la seua eterna cançó:

*N'érem quinze en el cofre del mort,
iu, hu, hu... i la botella de rom.
El dimoni i el rom ens portaren al port,
iu, hu, hu... i la botella de rom.*

Al principi jo imaginava que el «cofre del mort» era aquell bagul enorme que el pirata guardava en la seua habitació i la seua imatge havia format part d'alguns dels meus malsons, compartint el protagonisme amb el mariner que tenia una sola cama. Però després, a poc a poc, tots ens havíem acostumat a la cançó i ja no en féiem cas. Aquella nit, la tonada només va ser una novetat per al doctor Livesey i jo vaig notar que no li agradava gens, perquè, en sentir-la, es mirà furiosament el capità i, de seguida, continuà la seua conversa amb Taylor, el jardiner, a qui explicava un nou tractament contra el reumatisme. Però el capità s'animava cada vegada més amb la seua música, fins que colpejà la taula amb la seua manassa per exigir silenci. Tots callaren, llevat del doctor Livesey, que continuà parlant com abans, amb la seua veu agradable i clara, mentre llançava de tant en tant un nuvolet de fum de la seua pipa. El capità

l'observà un instant, tornà a colpejar la taula amb la mà, el mirà de dalt a baix i finalment, després d'haver llançat un jurament terrible, ordenà:

—¡Silenci, allà, a l'entrepont!

—¿Us referiu a mi, cavaller? —preguntà el doctor. I quan el vell pirata li digué que sí, després de jurar una altra vegada, continuà:— Només us diré una cosa: que si continueu bevent tant de rom, el món no tardarà molt de temps a lliurar-se d'un rufià com vós.

El vell pirata es posà furiós. S'alçà ràpidament, va traure un gran ganivet de mariner, el va obrir i, sospesant-lo en el palmell de la mà, amenaçà el doctor.

El doctor no es va alterar. Li parlà amb la mateixa displiència i amb el mateix to de veu, encara que cridà una miqueta més per assegurar-se que tots el sentien:

—Si no guardeu immediatament el vostre ganivet, podeu estar ben segur que us faré penjar a la primera oportunitat.

Es miraren l'un a l'altre com si lliuraren una batalla de mirades, però el capità va cedir de seguida: guardà l'arma i tornà a seure grunyint com un gos apallissat.

—I des d'ara, cavaller —continuà el doctor—, ja que he tingut l'oportunitat de comprovar que tinc en el meu districte un individu de la vostra espècie, podeu estar ben segur que us vigilaré nit i dia. No sóc només metge, sóc també el jutge de la comarca i us assegure que a la primera queixa contra vós que em presenten, ni que siga per un comportament tan inadequat com el d'aquesta nit, prendré les mesures que considere convenients per rectificar la vostra actitud. ¡I amb això ja he dit prou!

Poc de temps després arribà a la posada el cavall que esperava i el doctor Livesey se'n va anar; però el capità continuà tranquil durant aquella nit i també durant les nits següents.